

TADEÁŠ ŠÍMA: „AFRIKA SI VÁS PROSTĚ PŘITÁHNE...”

TEXT: MAREK KOŽUŠNÍK

Kolo a Afrika. Možná si řeknete, že to k sobě moc nejde, ale Tadeáš Šíma by vás vyvedl z omylu. Miluje Afriku, právě ji projíždí už podruhé. A miluje kolo – podle něj je to do Afriky nejlepší dopravní prostředek na cestování. Jak moc se pro cestovatele a dobrodruhy změnila Afrika od dob Davida Livingstona nebo Emila Holuba? Proč je Tadeášovi tento kontinent souzený? Co je v Africe pro bílého cestovatele nejvíc nebezpečné?

AFRIKA

Právě teď, když si spolu na dálku povídáme, jsi v Keni. Co zrovna děláš?

Momentálně vyrazím s kamarády, co za mnou přijeli na čtyřdenní trek, k jednomu z vrcholů Mount Kenya. Zažil jsem jedno nejkrásnějších míst v celé Africe, kde jsem kdy byl – národní park Masaai Mara. Plný zvířat. Úchvatné scenérie, úžasná krajina, nádherné prostředí, které musíme jako lidstvo ochránit za každou cenu.

Po první cestě v roce 2018, kdy jsi na kole putoval podél západního pobřeží k jihu, teď jedeš Afrikou z jihu na sever, domů, ale východní stranou. Čím ti Afrika učarovala, proč se sem vracíš?

Těžko se to vysvětluje. Vždy, když se do Afriky vrátím, cítím se jinak. Jako by mi byl tento kontinent souzen k neustálým návštěvám a k dalšímu bádání. V Africe se chovám jinak než ve zbytku světa. Cítím se s Afrikou zvláště

propojen. Vnímám všechny krásy i neduhy tohoto kusu pevniny. Vnímám nespravedlnost, která se na tamější přírodě koná, ale také naději, že jsme to jako živočišný druh ještě úplně nepodělali.

Říká se, že kdo jednou navštíví subsaharskou Afriku, její kouzlo ho chytí a už nepustí, musí se tam stále vracet. Je to i tvůj případ?

Nevím. Afrika není pro každého. Je to složitý kontinent.

DOBRODRUH ROKU 2025

*sám na kole
přes Afriku*

Subsaharská Afrika určitě nabízí mnohé, ale pestrost celého kontinentu je asi ta síla, co mě vždy přiláká zpátky navzdory těžkostem, které je spojeno s cestováním s bílou kůží skrz Afrikou.

Je pro tebe Afrika prostě málo rozvinutý zajímavý kontinent, nebo kraj, který nabízí dobrodružství ve smyslu výprav Davida Livingstona, Mungo Parka, Emila Holuba a podobných?

Taková dobrodružství jsou momentálně velmi vzácná. Nikoliv nemožná, ale vlivem globalizace a vyspělým technologiím je na planetě jen málo míst, kde se dá zažít něco podobného, co zažívali zmínění pánové objevitelé.

U mě je to asi souhra několika věcí. Určitá touha po dobrodružství v tom samozřejmě hraje svou roli, ale také je to touha vídat krásu. Je to o pocitu, který nelze slovy vyjádřit. Kdyby totiž někdo vymyslel slovo, které by onen pocit pojmenovalo, ztratil by svůj význam. Dá se přirovnat k pocitu štěstí, ale také to není ono. Určitě ho někdy zažil každý z nás a já ho často prožívám v Africe. V nejnějnějších a klidně málo očekávaných situacích. Například, když jsem v Kongu šťastnou náhodou narazil v pralese na rodinku goril a mohl je pozorovat. Nebo když jedete na kole a zapadá slunce nad Atlantikem, které posledními paprsky zbarvuje saharské písky do oranžova. Nebo

když jste přítomní souborji dvou sloních samců ve zlaté hodině na řece Chobe v Botswaně...

Proč cestuješ sám? Nechybí ti sdílení prožitků a radostí, ale i krytá záda v nebezpečných situacích?

Chybí. Proto také začínám brát s sebou do Afriky přátele třeba do Konga, ale také nadšenou veřejnost na Kilimandžáro a do národních parků v Tanzanii.

Se samotou samozřejmě problémy mám, jenže má něco do sebe. Myslím, že jsou daleko nebezpečnější druhy samot, třeba samota v davu, než když jedete sami pouhý půlrok Afrikou na kole. Tato samota umí být přínosná na duši.

1. NA OBRÁZKU MŮŽETE VIDĚT OHROŽENÝ DRUH KOPCOLEZCE AFRICKÉHO V JEHO PŘÍROZENÉM PROSTŘEDÍ – POD NEJVYŠŠÍ HOROU AFRIKY, KILIMANDŽÁREM

2. ZLATÁ HODINKA NA ŘECE CHOBE V BOTSWANĚ, KDE SE DVA MLADÍ SAMCI PŘETLAČUJÍ V NASTALÉ ŠARVÁTKE ZA PŘÍTOMNOSTI OSTATNÍCH ZE SVÉHO DRUHU

Tadeáš Šíma

Kde se v tobě vzaly cestovatelské touhy? Rodiče? Knížky? Kamarádi?

Ten Google Earth, opravdu. 😊 Děda byl kamionář a za komančů jezdil na západ. Ale pochybuji, že to přišlo geneticky. Samozřejmě, Dharmovi tuláci od Kerouacka, Kon-Tiki od Thora Heyrdahla, Eda Ingrid a Jane Goodall za to také mohli.

Pamatuješ si na okamžik, kdy se v tobě zrodil cestovatel a dobrodruh?

Dřív jsem hodně stopoval s kamarádem Tomášem, ale až v Africe jsem poznal ten pocit, na který se asi ptáš.

Jaká byla tvá první větší cesta?

Stopem do Amsterdamu, samozřejmě.

Po své první africké výpravě ses vrátil do Konga, abys

pomáhal chránit místní přírodu a zvířata, instaloval jsi fotopasti na pytláckých stezkách. Jaké byly tvé pohnutky k takové aktivitě?

Dává mi to největší smysl. Jsem přesvědčen o tom, že lidstvo musí ochránit divokou přírodu, jinak s ní zmizíme i my. Vystudoval jsem na ČVUT obor Plánování a řízení krizových situací, čemuž jsem se nějaký čas věnoval, jenže moje první cesta Afrikou mě přesvědčila o tom, že příroda si zaslouží chránit více než lidstvo.

Jsi cestovatel, ale také básník. Ti se vyznačují pronikavějším, citlivějším a často odlišnějším pohledem na svět, než mají ostatní. Vnímáš tohle prokletí a dar, pracuješ s tím, nebo to jsou kecy?

Nevím, zda je to prokletí nebo dar. 😊

Každopádně mě moc baví zachycovat okamžiky, hrát si se slovy a tvořit třeba krátká haiku. Čeština je totiž naprosto stvořená k takovým hrádkám.

Afrika není zrovna bezpečný kontinent. Bereš to stoicky?

Afrika je obrovská. Všude je to jinak. Je důležité umět se vyvarovat rizikům. Jenže člověk nikdy neví, co se zvrtné. Což dokáže být na jednu stranu romantické, ale na stranu druhou nervyberoucí. Momentálně šlapu na kole zeměmi, kde jsem se necítil moc ohrožen. Silnice a doprava na nich mi zde momentálně působí asi největší riziko.

Jací jsou Afričané lidé? Jak probíhá setkávání s běžnými domorodci, jak válčíš s úředníky a byrokraty?

Byrokracie na východě Afriky je oproti západu milionová. Většina víz se dá zařídit přímo na hranicích,

což ušetří spoustu času a nemilých rozhovorů na ambasádách, které jsem musel řešit před sedmi lety na své cestě západem.

Setkání s místními jsou většinou milá, ale samozřejmě, občas se člověku zají, když na něj za jízdy během dne zakřičí tisíc různých hlasů: Muzungu! Běloch!

Před cestou jsi měl obavy ze Súdánu, že se může stát „špuntem“ na tvé cestě dál. Potvrdily se? Jaká je teď situace?

Súdán špuntem zůstal a já svou cestu budu muset zakončit ve Rwandě. Snad se jednou situace zlepší a bude možné projet z Alexandrie v Egyptě přes Súdán

*Vš, co si myslím?
Že se kulisy světa
Bohu povedly*

„Tohle haiku vzniklo na břehu Modré řeky v rezervaci Tsoulou v Kongu za zvuku pralesa, tekoucí vody a šustění snovačů, ještě než padla tma a za přítomnosti člověka, kterého mám rád.“

Ze sbírky:

- **Papilární linie**
(BWT Books, 2025)

Kromě této sbírky haiku napsal Tadeáš Šíma dva cestopisy:

- **Na kole přes Afriku**
(Host, 2020) o předchozí cestě západní částí ze severu na jih
- **Doma na cestách**
(Host, 2024)

a Etiopii třeba až ke Kilimandžáru v Tanzanii.

Kterou africkou zemi sis nejvíc oblíbil?

Těch zemí je více, nedá se jedna upřednostnit. Ale pravidelně se vracím do Konga, kde se snažíme s českou neziskovou organizací Save Elephants chránit přírodu před pytláky. Letos se mi hodně líbilo Burundi, ale i Botswana a Mosambik. No a Keňa si mě získala svou divočinou v Masai Mara.

Vystoupil jsi i na této cestě na Kilimandžáro?

Ano vystoupil jsem na Kili letos už podruhé. Je to moje srdceční

záležitost. Zbožňuju sopky a tahle za to stoj! Cítím se na ní jako doma. Nejedná se o náročný výstup, ale jejich 5 895 metrů nad mořem už může znamenat výškovou nemoc. Příští rok jedu znovu a nejspíš rovnou dvakrát, tak pokud by se chtěl někdo přidat, ať se ozve a ukážu mu ten nejkrásnější východ slunce na střeše Afriky, jaký jsem spatřil.

KOLO

Proč sis k putování a poznávání světa vybral právě kolo?

Je to ideální dopravní prostředek, když člověk nechce spěchat a chce být tak nějak součástí všeho. Za den člověk neujede tak velkou vzdálenost, aby nestíhal vnímat

všechny zvuky, pachy a další vjemy, které se na cestě objeví. Jste blízko ke všem a ke všemu. Někdy až moc blízko...

Potýkáš se s technickými problémy – defekty, poruchami? Je obtížné je v africké realitě řešit? Jaké nářadí a náhradní díly s sebou vezeš?

V roce 2018 jsem na západě za 13 000 km píchnul 37x, což je šílené číslo. Letos jsem vylepšil výbavu a pořídil si pořádné pláště. Mám za 9 000 km jediný defekt. Sice se stal zrovna na území slonů v Botswaně, ale i tak je to krásný rozdíl, když kolo šlape tak, jak má. Vezu s sebou náhradní řetěz, špice, bowdeny, duše i jeden plášť.

Minulé cesty

Autostop:

- Západní Evropa, 2011
- Z Prachatic do Íránu s výstupem na Damávand a zpátky, 2012
- Kyrgyzstán a Tádžikistán, 2013
- Blízký východ, 2014

Kolo:

- Na kole přes Afriku I, 2018
- Na kole přes Arabský poloostrov, 2019/20
- Na kole a s padákem z Kostariky do Mexika, 2023
- Na Kole přes Afriku II, 2025
- Kongo expedice za ochranou přírody, 2018, 2019, 2024

1. U CEDULE HLÁSAJÍCÍ MYS DOBRÉ NADĚJE, KDE PŘED SEDMI LETY SKONČILA SEDMIMĚSÍČNÍ POUŤ ZÁPADEM KONTINENTU, JSEM LETOS ZAPOČAL DALŠÍ NEVŠEDNÍ JÍZDU AFRIKOU

2. NOSOROŽEC TUPONOSÝ JIŽNÍ NA BŘEHU JEZÍRKA VE SVAZIJSKU SE NECHÁVÁ OPEČOVÁVAT OD SKUPINKY KLUBÁKŮ

Je těžké v africké realitě řešit případné závady nebo shánět náhradní díly?

Těžké to je, naštěstí se mi letos větší defekty vyhýbají. Mám také skvělé brašny od Kolomotion, které vydrží snad úplně všechno.

Kdy a kde se zrodila tvá láska k dobrodružství, cestování?

Už na průmyslovce, když jsem poprvé otevřel aplikaci Google Earth.

A kdy jsi začal brát vážně kolo jako prostředek k naplňování cestovatelských cílů?

Až později. První cestou do Afriky na kole z Prachatic. To mi bylo 24 let.

Je kolo vhodný dopravní prostředek pro cestování po Africe?

Nejlepší. Ať už po asfaltce nebo po hliněných cestách v období dešťů, kdy nezbyvá než seskočit do bahna a celý šlapostroj tlačit vpřed.

CESTA

Jak dlouho jsi na cestě? Kolik už jsi urazil kilometrů a kolik tě ještě čeká?

Jsem na cestě necelý půlrok a mám v nohách momentálně 9 000 km. Chybí mi zhruba 1 000 do Rwandy, kde tuto kapitolu zakončím.

Kolik kilometrů denně urazíš?

Od 90 do 170 km. Nejčastěji tak 110 km.

Původně jsi měl v plánu dorazit na kole až do rodných Prachatic, Súdán ti plány naboural. Jak tedy plánuješ návrat?

Jelikož se nedostanu přes Súdán, poletím domů z Kigali ve Rwandě. V Prachaticích jsem založil cestovatelský festival Prachcest, který letos 21.–22. 11. bude mít už třetí ročník. S trochou štěstí se mi ho podaří stihnout.

Jak vypadá tvůj běžný den na cestě?

Když zrovna přespávám ve stanu, řídím se sluncem. Vstanu tak hodinu před úsvitem, dám si snídani

PRŮJEZD NÁRODNÍM PARKEM GONAREZHOU
V ZIMBABWE ZACHYCEN Z PTAČÍ PERSPEKTIVY

– většinou vozím toastový chleba (jiný nebývá k dostání), arašídové máslo a med. Bez kávy ve své moka konvičce bývá den poloviční. Po-balím stan a připravím kolo na cestu.

V Africe se nedá moc plánovat, Afrika má totiž všechno naplánované za vás. A tak vyrazím a nechávám vše na Africe.

Potkáváš na cestě hodně cestovatelů?

Leda na rušných turistických místech. Další cyklocestovatele pouze sporadicky a spočítám je na prstech jedné ruky.

Jak bys definoval dobrodruha? Jaký je rozdíl mezi dobrodruhem a cestovatelem? Považuješ se ty sám za dobrodruha?

Krásná otázka. Pro každého znamená slovo „dobrodruh“ něco jiného. Podle mého se pravý dobrodruh pozná až tehdy, kdy to o něm řekne někdo jiný než on sám.

Možná jsem staromódní a retro. Vyrůstal jsem na příhodách kluků z Foglarovek a zřejmě jsem taky náročný. Na ostatní, ale ještě víc na sebe. Každopádně pokorný člověk o sobě nemá zapotřebí rozhlášovat, že je dobrodruh.

Do jaké nejnebezpečnější situace ses na téhle cestě dostal?

Okradli mě na pochybném hotelu v Zambii. Následně jsem zburcoval celou vesnici a zloděje dronu a foťáku (byl to syn majitele hotelu) jsme nakonec s pomocí starosty a policisty polapili. Následné vymáhání práva, kdy létaly zuby přes celou celu bych nepřál nikomu zažít. Necítil jsem se nebezpečně, ale to ostatně, pokud pomínu šílenou dopravu na silnicích, nikde v této části Afriky.

Jakou nejzábnější historku jsi zažil? Nebo chvíli, která ti něčím vyrazila dech?

Těch bylo hodně. Ale vypíchl bych setkání s Lacem Branickým ze Slovenska, který si před pár lety přečetl mou knihu Na kole přes Afriku a rozhodl se, že to zkusí také. A dokonce jsme se potkali na pár dní v Jihoafrické republice. On byl na samotném konci své dlouhé cesty západem kontinentu a já měl letos ještě všechno před sebou. Piv padlo hodně...

Který úsek cesty byl zatím nejtěžší?

Asi přejezd z Burundi do Tanzanie, kde se buduje nová cesta a na tanzanské straně jsou dlouhé pásáže,

Pro dobrou věc – Pohled pro Adama

Stále pokračuju v posílání pohlednic z destinací, které na cestě navštívím, v rámci projektu Pohled pro Adama. Adam je můj kamarád z Prachatic, který je po následku úrazu kvadruplegik.

Lidé si u mě na sociálních sítích mohou pohlednici objednat a přispět libovolnou částkou. Já z ní ukrojím na koupi pohlednice se známkou a zbytek náleží Adamovi.

kteřé vedou po šotolinách a staveniš-tích. Tam se nejede moc příjemně kvůli prachu a kamionům. Jednou jsem tam letěl přes řídítka a něco mi ruplo v rameni. Léčil jsem to čtrnáct dní, ale asi až doma zjistím, jestli to odnesly vazy, jak předpokládám.

Jaké rady a tipy bys dal cestovatelům jako zmiňovaný Laco Branický, kteří by tě chtěli napodobit – tedy projet Afriku na kole?

Těžko říct. Pokud to opravdu chtějí udělat, tak to udělají. Afrika si je totiž přitáhne a pak už je to všechno naplánované. 🏠